

7

Helsingin kaupungin vuoden 2023 tilinpäätöksen hyväksyminen

HEL 2023-014385 T 02 06 01 00

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto hyväksyy Helsingin kaupungin, kunta-Helsingin sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan vuoden 2023 tilinpäätökset.

Helsingin kaupunki

Helsingin kaupungin tilikauden tulos käsitellään seuraavasti:

Alla olevien liikelaitosten yli-/alijäämä siirretään kyseessä olevan liikelaitoksen johtokunnan esityksen mukaisesti taseen omaan pääomaan.

Liikelaitos	Yli-/ alijäämä	2023 euroa
Liikenneliikelaitos (HKL)	ylijäämä	5 378 633,05
Palvelukeskusliikelaitos (Palvelukeskus Helsinki)	ylijäämä	1 044,51
Taloushallintopalveluliikelaitos (Talpa)	ylijäämä	127 388,57
Työterveysliikelaitos (Työterveys Helsinki)	alijäämä	-975 008,48
Rakentamispalveluliikelaitos (Stara)	alijäämä	-3 538 748,91

Alla olevien rahastojen yli-/alijäämä siirretään rahaston sääntöjen mukaisesti kyseisen rahaston pääomaan.

Rahasto	Yli-/ alijäämä	2023 euroa
Asuntotuotantorahasto	ylijäämä	5 175 683,95
Urheilu- ja ulkoilulaitosrahasto	ylijäämä	2 090 410,12
Vakuutusrahasto	ylijäämä	2 262 020,60
Innovaatorahasto	alijäämä	-5 624 754,91
Osallisuusrahasto	alijäämä	-2 198 783,16

Lisäksi muu Helsingin kaupungin tilikauden tulos käsitellään seuraavasti:

	2023 euroa
Kamppi-Töölönlahti-alueen investointirahastosta tuloutetaan alueen investointeihin käytetty määrä	9 519,40
Kallion virastotalon peruskorjausta varten tehdystä investointivarauksesta syntynyt poistoeroa tuloutetaan	840 939,63
Muun toiminnan tilikauden ylijäämä varaus- ja rahastokirjausten jälkeen, ehdotetaan kirjattavaksi kaupungin taseen omaan pääomaan edellisten tilikausien yli-/alijäämiin	437 226 021,19

Kunta-Helsinki

Kunta-Helsingin tilikauden tulos käsitellään seuraavasti:

Alla olevien liikelaitosten yli-/alijäämä siirretään kyseessä olevan johtokunnan esityksen mukaisesti taseen omaan pääomaan.

Liikelaitos	Yli-/ alijäämä	2023 euroa
Liikenneliikelaitos (HKL)	ylijäämä	5 378 633,05
Palvelukeskusliikelaitos (Palvelukeskus Helsinki)	ylijäämä	1 044,51
Taloushallintopalveluliikelaitos (Talpa)	ylijäämä	127 388,57
Työterveysliikelaitos (Työterveys Helsinki)	alijäämä	-975 008,48
Rakentamispalveluliikelaitos (Stara)	alijäämä	-3 538 748,91

Alla olevien rahastojen yli-/alijäämä siirretään rahaston sääntöjen mukaisesti kyseisen rahaston rahastopääomaan.

Rahasto	Yli-/ alijäämä	2023 euroa
Asuntotuotantorahasto	ylijäämä	5 175 683,95
Urheilu- ja ulkoilulaitosrahasto	ylijäämä	2 090 410,12
Vakuutusrahasto	ylijäämä	2 262 020,60
Innovaatorahasto	alijäämä	-5 624 754,91
Osallisuusrahasto	alijäämä	-2 198 783,16

Lisäksi muu kunta-Helsingin tilikauden tulos käsitellään seuraavasti:

	2023 euroa
Kamppi-Töölönlahti-alueen investointirahastosta tuloutetaan alueen investointeihin käytetty määrä	9 519,40
Kallion virastotalon peruskorjausta varten tehdystä investointivarauksesta syntynyttä poistoeroa tuloutetaan	840 939,63
Muun toiminnan tilikauden ylijäämä varaus- ja rahastokirjausten jälkeen, ehdotetaan kirjattavaksi kaupungin taseen omaan pääomaan edellisten tilikausien yli-/alijäämiin	437 226 021,19

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tulos käsitellään seuraavasti:

- tilikauden ylijäämä 28 998 029,12 euroa kirjataan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan taseen omaan pääomaan edellisten tilikausien yli-/alijäämiin.

Esittelijän perustelut

Tilinpäätös

Kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Kaupunginhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Kaupunginhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Kaupunginvaltuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.

Helsinki on laatinut erilliset tilinpäätökset Helsingin kaupungista kokonaisuudessaan, kunta-Helsingistä ja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialasta

Helsingin kaupungin kokonaisuus jakautuu valtion rahoittamaan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialaan sekä kunta-Helsinkiin, joka sisältää kasvatuksen- ja koulutuksen, kulttuurin- ja vapaa-ajan, kaupunkiympäristön, keskushallinnon ja liikelaitokset. Tilinpäätöksessä 2023 Helsingin kaupungin taloutta tarkastellaan kolmessa kokonaisuudessa: Helsingin kaupunki, kunta-Helsinki sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala. Helsingin kaupungin tilinpäätös koostuu näistä kolmesta kokonaisuudesta tehdyistä erillistilinpäätöksistä.

Helsingin kaupungin talouden kokonaisuutta tarkastellaan vuodesta 2023 alkaen kahdessa kokonaisuudessa: muihin kuntiin vertautuvan Kunta-Helsingin tasolla ja muihin hyvinvointialueisiin vertautuvan, valtion rahoitteen sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tasolla.

Helsingin kaupunki on ainoa kunta, jolla on sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen järjestämisvastuu. Siten Helsingin kaupungin tunnusluvuilla ei ole Suomessa vertailukohtaa vuodesta 2023 alkaen.

Helsingin väestönkasvu ennätysnopeaa 2023

Vuoden 2023 lopussa Helsingin asukasmäärä oli lähes 675 000 ja väestönkasvu oli vuonna 2023 10 935 henkeä, joten suhteellinen kasvu nousi 1,6 prosenttiin. Edellisen kerran 10 000 hengen vuosittaisen kasvun raja ylittyi vuonna 1965. Helsingin väestönkasvu koostui edellisvuoden tapaan lähes kokonaan muuttoliikkeestä. Helsingin saama muuttovoitto oli 10 582 henkeä, josta 8 520 henkeä tuli ulkomaan ja 2 062 kotimaan muuttoliikkeestä. Ulkomailta tullut muuttovoitto oli aiempia vuosia suurempi.

Talouden kokonaistuotanto kääntyi laskuun 2023 – asuntorakentaminen hyytyi

Bruttokansantuote kääntyi Suomessa vuoden 2023 toisella vuosineljänneksellä laskuun, joka jyrkkeni edelleen loppuvuonna. Korkotason nousu ja nopea inflaatio heikensivät kuluttajien ostovoimaa, mikä näkyi Helsingissä eniten palvelualojen kysynnän hiipumisena. VM:n arvion mukaan koko vuoden 2023 tuotanto (BKT) laski koko maassa puolisen prosenttia edeltävästä vuodesta. Helsingissä tuotannon määrä aleni suunnilleen saman verran.

Vuonna 2023 Helsingin työllisyysaste oli 78,5 prosenttia, mikä oli lähes prosenttiyksikön edellisvuotta alemmalla tasolla. Työllisten määrä pieneni Helsingissä 2,3 prosenttia edellisvuodesta. Myös tehtyjen työtuntien määrä pieneni. Osa-aikaisten työsuhteiden osuus kaikista työsuhteista on kasvanut voimakkaasti.

Nopea korkojen ja rakennuskustannusten nousu sekä kiihtynyt inflaatio ovat hydyttäneet rakentamista. Helsingissä rakentamisen heikentynt

suhdanne ei ole näyttäytynyt yhtä dramaattisena laskuna asuntoaloituksissa kuin muualla Suomessa. Vuonna 2023 kaupunkiin valmistui 8 179 asuntoa. ja AM-ohjelmakauden mukainen vuosituotantotavoite saavutettiin. Asuntotuotannon aloituksia oli vuoden aikana 5 027 asunnon verran mutta rakennusluvitettuja asuntoja vain 4 401. Rakennusluvitettujen asuntojen määrä laski selvästi kahden edeltävän vuoden tasosta, ja tämä ennakoi asuntotuotannon määrän laskua Helsingissä tulevina vuosina.

Väestönkasvu edellyttää investointeja

Vuoden 2023 tilinpäätöksen mukaan kunta-Helsingin talous toteutui hieman talousarviota parempana. Tilikauden tulos oli 437 miljoonaa euroa, joka on 13 miljoonaa euroa talousarviota parempi. Vuonna 2022 tulos oli 347 miljoonaa euroa. Vuoden 2022 korkeammalla veroprosentilla ja jako-osuudella tilitettyt kunnallis- ja yhteisöverot, niin sanotut sote-uudistuksen verohännät, nostivat verotulokertymää 222 miljoonaa euroa. Ilman näitä verohäntiä vuoden 2023 tulos olisi ollut hieman edeltävien vuosien tasoa heikompi. Vuoden 2022 veroprosenttien vaikutus poistuu vuodesta 2024 eteenpäin.

Kaupunkistrategian kunta-Helsingin käyttötalouden taloustavoitteen, eli vastuuperiaatteen mukaiset menot kasvoivat vuonna 2023 noin 4,9 prosenttia. Kasvu oli hieman pienempi kuin tuoreimmalla peruspalveluiden hintaindeksin ennuste (VM 12/2023) olisi mahdollistanut. Kustannustason muutosta kuvaava peruspalveluiden hintaindeksi toteutui huomattavasti korkeampana kuin mitä talousarviota laadittaessa syksyllä 2022 oli ennustettu, ja siten vastuuperiaate toteutui, vaikka toimintamenot ylittivät talousarvion 85,5 miljoonalla eurolla.

Vuonna 2023 verotuloja kertyi yhteensä 2 038 miljoonaa euroa. Kunnallisveroa tilitettiin 1 192 miljoonaa euroa eli 52 miljoonaa euroa talousarviossa arvioitua enemmän. Ero johtui verohäntien lisäksi ansiotulojen arvioitua paremmasta kehityksestä. Sote-uudistuksen seurauksena kunnallisveron tuotto pieneni 61 prosenttia vuodesta 2022.

Väestönkasvun edellyttää investointeja palvelutiloihin, kuten kouluihin sekä kaupunkirakenteeseen ja toimivaan joukkoliikenteeseen. Kunta-Helsinki investoi yhteensä 849 miljoonalla eurolla, josta koulujen ja muiden rakennusten osuus oli 289 miljoonaa euroa, suurien liikennehankkeiden 140 miljoonaa euroa sekä katujen ja liikenneväylien 92 miljoonaa euroa. Helsinki investoi paljon myös tytäryhteisöjensä kautta. Kun mukaan lasketaan Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n joukkoliikenneinvestoinnit, vuoden 2023 vertailukelpoinen investointitaso nousi noin 1 035 miljoonaan euroon.

Helsingin on rahoitettava vero- ja muilla tuloillaan palvelujen kustannukset sekä myös investointinsa. Investoinnit pystyttiin rahoittamaan lähes kokonaan tulo-rahoituksella. Toiminnan ja investointien rahavirta, joka on keskeinen kasvavan kaupungin talouden tasapainoa kuvaava tunnusluku, oli tasapainossa 23 miljoonassa eurossa. Vuoden 2023 talousarvion investoinneista jäi toteutumatta 97 miljoonaa euroa ja tämä nosti toiminnan ja investointien rahavirran toteutumaa.

Kunta-Helsingin vuosikate suhteessa toteutuneeseen investointitasoon, eli investointien tulo-rahoitusprosentti, vuonna 2023 oli 99 prosenttia (97 prosenttia vuonna 2022). Helsingin vuoden 2023 tulo-rahoitusprosentti oli Suomen 21 suurimman kaupungin, C21-kaupunkien keskimääräisellä tasolla.

Vuonna 2023 kaupungin pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 46,7 miljoonaa euroa. Uusia pitkäaikaisia lainoja ei nostettu, vaan lainannostotarpeet siirtyivät vuodelle 2024. Lainakanta oli vuoden lopulla 906,0 miljoonaa euroa.

Sosiaali- terveys- ja pelastustoimialan talous toteutui ennustettua paremmin

Valtion rahoittaman sosiaali- terveys- ja pelastustoimialan talous toteutui ennustettua paremmin. Toimialan tulot toteutuivat 43 miljoonaa euroa talousarviossa oletettua parempina mm. kasvaneista asiakasmaksuista, valtiovarainministeriön käynnistysavustuksista sekä kunta-Helsingille tuotettujen palvelujen kasvun takia.

Sosiaali- terveys- ja pelastustoimialan toimintamenot ylittyivät yhteensä 32 miljoonalla eurolla. Merkittävin syy menoylitykseen oli HUS-yhtymätason alijäämän (100 miljoonaa euroa) Helsingin osuuden (40 miljoonaa euroa) kirjaaminen kuluksi ja pakolliseksi varaukseksi 2023. Toimintakate toteutui -2 569 miljoonan euron tasolla. Toimiala sai hyvinvointialueiden valtionosuutta 2 601 miljoonaa euroa. Vuosikatteen muodostui 40 miljoonaa euroa ja tulokseksi 29 miljoonaa euroa.

Kaupunkikonsernin tilinpäätös

Tilinpäätöksessä 2023 Helsingin kaupungin talous esitetään myös konsernien osalta kolmessa kokonaisuudessa: Helsingin kaupunkikonserni, kunta-Helsinki-konserni sekä valtion rahoittaman sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan konserni. Helsingin kaupunkikonsernin lukuihin sisältyvät sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen huomattavat tulo- ja menoerät. Sotepe- konsernin talous on valtiorahoitteisena eriytetty muun Helsingin kaupunkikonsernin taloudesta, siten Helsingin kaupunkikonsernin lukujen sijasta tulee tarkastella ensi sijassa muihin kuntiin vertautuvan kunta-Helsinki-konsernin lukuja sekä muihin hyvinvointialueisiin vertautuvan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan konsernin luku-

ja. Konsernitilinpäätösten vertailu edellisiin vuosiin on mahdollista ai-noastaan Helsingin kaupunkikonsernin tulos- ja rahoituslaskelmien ta-louden tasapainoa kuvaavien tunnuslukujen osalta.

Helsingin kaupunkikonsernin vuoden 2023 tulos oli noin 457 miljoonaa euroa. Tulos parani vuodesta 2022 noin 6 miljoonaa eu-roa (2022: 451 miljoonaa euroa). Kaupunkikonsernin investoinnit huo-mioiden vuoden 2023 toiminnan ja investointien rahavirta oli -553 miljoonaa euroa alijäämäinen, 118 miljoonaa euroa vuoden 2022 tasoa parempi (2022: -671 miljoonaa euroa). Helsingin kaupungin vai-utus kaupunkikonsernin toiminnan ja investointien rahavirtaan oli 23 miljoonaa euroa. Helen-konsernin liikevoitto oli 55 miljoonaa euroa ja bruttoinvestoinnit 462 miljoonaa euroa. Helen-konsernin vuosien 2023 ja 2022 korkean investointitason vaikutus kaupunkikonsernin rahoitus-laskelman toiminnan ja investointien rahavirran alijäämäisyyteen on ol-lut merkittävä.

Kunta-Helsinki-konsernin vuoden 2023 tulos oli noin 427 miljoonaa eu-roa. Kunta-Helsingin tulos oli 437 miljoonaa euroa. Tytäryhteisöjen ja kuntayhtymien vaikutus kunta-Helsinki-konsernin tulosta heikentävästi oli 10 miljoonaa euroa. Tytäryhteisöistä Helen-konsernin tulos heikkeni vuodesta 2022 ja Helsingin kaupungin asunnot Oy:n ja Helsingin Asu-misoikeus Oy:n tulokset myös heikkenivät korkotason noususta johtuen ja painuivat miinukselle 2023. Kunta-Helsinki-konsernin vuoden 2023 investoinnit olivat 2 187 miljoonaa euroa, josta kunta-Helsingin osuus oli 849 miljoonaa euroa. Tytäryhteisöjen yhteenlaskettu kunta-Helsinki-konsernin tilinpäätökseen kirjautunut investointitaso oli 1 338 miljoonaa euroa ja se oli jonkin verran edellisen vuoden tasoa matalampi (2022: 1 715 miljoonaa euroa). Helen-konsernin bruttoinvestoinnit olivat vuonna 2023 yhteensä 462 miljoonaa euroa (2022: 562 miljoonaa eu-roa), joista tuuli-, aurinkovoima- ja maalämpöinvestointien osuus oli 318 miljoonaa euroa (2022: 326 miljoonaa euroa).

Sotepe-konsernin vuoden 2023 tulos oli 30,0 miljoonaa euroa. Sotepe-toimialan tulos oli 29 miljoonaa euroa. Sotepe-konsernitilinpäätöksen lukuihin vaikuttaa sotepe-toimialan lisäksi lähinnä HUS-yhtymän tulos- ja rahoituslaskelman luvut. Sotepe-konsernin vuoden 2023 investoinnit olivat 100,0 miljoonaa euroa, josta Sotepe-toimialan investoinnit olivat yhteensä 12,7 miljoonaa euroa. HUS-yhtymän investointien sotepe-konsernin tilinpäätökseen kirjautuva osuus oli noin 87 miljoonaa euroa. Kaiken kaikkiaan HUS-yhtymän konsernilaskelman investointitaso oli- vat 243 miljoonaa euroa ja ne kohdistuivat lähinnä rakennuksiin.

Arvio tulevasta kehityksestä

Kaupungin talousarvion 2024 mukaisen noin 10 miljardin euron 10-vuotisen investointiohjelman toteuttaminen ja rahoittaminen epävarmassa taloudellisessa toimintaympäristössä muodostaa riskin kaupungin taloudelliselle kestävyydelle.

Kaupungin investointiohjelman lisäksi kaupunki toteuttaa mittavia joukkoliikenne ja toimitilainvestointeja tytäryhteisöjen taseisiin, joiden toiminnan kaupunki pääosin rahoittaa. Investoinnit rahoitetaan kaupungin takaamalla lainoilla. Kaupungin takausvastuut kasvoivat vuonna 2023 ja kasvu tulee jatkumaan seuraavina vuosina voimakkaana Pääkaupunkiseudun Kaupunkiliikenne Oy:n raidehankkeiden, Varikkokiinteistöt Oy:n sekä muun muassa Helsingin toimitilat Oy:n koulu- ja hyvinvointikeskushankkeiden toteutuksen edetessä. Yleinen talouskehitys huomioiden kaupungin kokonaisvastuiden (lainakanta, takaukset sekä pitkäaikaiset vuokrasopimukset) tulevaa kehitystä sekä kaupungin rahoitusaseman kestävyyttä tulee arvioida huolellisesti vuosittain talousarviovalmistelun yhteydessä sekä suurten investointihankkeiden käynnistämisestä ja ajoituksesta päätettäessä. Kaupungin kokonaisvastuiden kehityksestä raportoidaan osana talousarviota ja tilinpäätöstä.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla taloudellisista riskeistä merkittävimpänä nähdään, että valtionrahoitus jää todellista tarvetta matalammaksi, koska Helsingin kannalta merkittäviä sotepe-kustannuksia selittäviä tekijöitä puuttuu rahoitusmallista. Lisäksi elokuussa 2023 on käynnistetty valtiovarainministeriössä säädösvalmistelu, jossa annetaan hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta siten, että rahoitusmallin kannustavuuden lisäämiseksi toteutuneiden kustannusten koko maan tasolla tehtävää jälkikäteistarkistusta lasketaan portaittain lisäämällä malliin niin kutsuttu hyvinvointialueiden omavastuu.

Stadin HYTEbarometri

Lisäksi kaupunginvaltuustolle raportoidaan vuoden 2023 tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä vuotta 2023 koskeva Stadin HYTEbarometrin tulokset.

Stadin HYTE-barometri esittelee Helsingin hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemisen tilaa keväällä 2024. Barometri sisältää valittuja konkreettisia nostoja toimenpiteistä sekä havainnollistaa helsinkiläisten hyvinvoinnin ja terveydentilaa hyvinvointisuunnitelman seurantamittareiden valossa. HYTE-barometri on sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 6 § mukainen kaupunginvaltuustolle toimitettava vuosittainen hyvinvointikertomus.

Toisen seurantatiedon valossa Helsingin hyvinvointisuunnitelman toimenpiteet etenevät hyvin ja osa on jo valmistunut. Arviolta puolet koh-

distuu suoraan helsinkiläisiin ja loput henkilöstöön tai yhteisöihin. Työllä on kyetty osaltaan vaikuttamaan helsinkiläisten fyysisen toimintakyvyn sekä psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin parantumiseen. Monet toimenpiteet ovat edistäneet arjen turvallisuuden kokemuksia ja elinympäristön merkityksellisyyttä.

Helsingin HYTE-työn keskeinen tavoite on hyvinvointi- ja terveyserojen kaventuminen ja eriarvoisuuden vähentyminen. Vaikka monissa hyvinvoinnin ja terveyden ilmiöissä on tapahtunut myönteistä kehitystä, huolestuttavaa on kuitenkin selkeät erot väestöryhmien välillä terveydessä ja hyvinvoinnissa. Myös asuinalueiden väliset erot sosioekonomisten taustatekijöiden mukaan ovat kasvaneet.

Helsingin kaupungin ensimmäiset HYTE-neuvottelut on toteutettu. Yhteistyössä järjestöjen ja muiden kumppaneiden kanssa keskusteltiin alueellisesta yhteistyöstä ja eriytymisen ehkäisemisestä, liikkumisesta ja harrastamisesta sekä mielen hyvinvoinnista ja päihteiden käytöstä. HYTE-neuvotteluiden tuloksista raportoidaan tarkemmin HYTE-barometrissä.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Pia Ojavuo, talousarviopäällikkö, puhelin: +358931076759
pia.ojavuo(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Helsingin kaupungin tilinpäätös 2023
- 2 Stadin HYTE barometri 2024

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus, valtuusto